

PLANBESKRIVNING

1(15)

Dp 2004-16802-54

Planavdelningen
Aleksander Wolodarski
Tfn 08-508 273 36

2010-07-01
Rev 2010-09-28

Susanna Stenfelt
Tfn 08-508 261 42

Detaljplan för del av
Svea Artilleri
i stadsdelen Ladugårdsgärdet
i Stockholm
Dp 2004-16802-54

HANDLINGAR

Planen består av plankarta med bestämmelser. Till planen hör även denna planbeskrivning och genomförandebeskrivning och Miljökonsekvensbeskrivning enligt Miljöbalken samt gestaltungsprogram.

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Projektets målsättning är att säkerställa Musikhögskolans behov av nya moderna och ändamålsenliga lokaler samt tillfredsställa stadsdelens behov av bostäder. Ett långsiktigt bevarande av de byggnadsminnesförklarade stall- och ridhusbyggnaderna skall också säkras. Ur stadsbyggnadssynpunkt är planens syfte att i detta exponerade hörn etablera en offentlig bebyggelse som på ett medvetet sätt avslutar Gärdets bebyggelse.

För Musikhögskolans nybyggnad uppförs totalt cirka 20 000 m² BTA. Därtill ombyggs och restaureras cirka 1600 m² av den historiska bebyggelsen och integreras med skolan. Inom bostadskvarteret uppförs cirka 37 000 m² BTA fördelade på 360 lägenheter. Dessutom tillskapas 2-3 kommersiella lokaler med en yta om cirka 1500 m².

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktsplan

Planområdet ingår i riksintresset *Stockholms innerstad med Djurgården* vilket innebär att ny bebyggelse infogas med omsorg om stadslandskapets helhetsverkan i samspel med eller i medveten kontrast till omgivande bebyggelse. Kompletteringen kan företrädesvis ske på redan exploaterad men dåligt utnyttjad mark.

Planområdet är även del i *institutionsbältet*, utpekat som riksintresse för kulturmiljövården. Valhallavägens norra sida präglas av institutioner och ger en sammanhängande bild av de principer för separering av stadens verksamheter som gällde från 1800-talets slut och 1900-talets första årtionden.

Planområdet gränsar mot Nationalstadsparken, vars gräns går i Lidingövägen. Ny bebyggelse får komma till stånd om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas.

Gällande plan

Gällande detaljplan för fastigheten Svea Artilleri 13, nuvarande Musikhögskolan, Pl 3293, fastställd 1946 anger allmänt ändamål.

För Svea Artilleri 12, f.d. Generalstabens Stalletablisement gäller tilläggsplanen Dp 96028, fastställd 1996. I planen anges fastigheten som kulturresevat som får användas för sport- eller institutionsverksamhet. Vidare anges att hela fastigheten är byggnadsminnesförklarad.

Byggnadsminnesförklaring

F.d. generalstabens Stalletablisement, kv Norra Djurgården 1:1, 18 är av länsstyrelsen förklarat som byggnadsminne enligt KML (Lag (1988:950) om kulturminnen m.m.). Områdets kulturhistoriska värden omfattas av skyddsbestämmelser enligt KML, dessa finns beskrivna i planbeskrivningen, hörande till denna detaljplan.

Parallellt med KML gäller PBL, vilket innebär att åtgärder inom skyddsområdet kräver länsstyrelsens tillstånd som på samma gång ska vara förenliga med detaljplanen.

Markägförhållande

Akademiska Hus Stockholm AB äger fastigheten Svea Artilleri 12. Fastigheten Svea Artilleri 1 ägs av Bouwfonds Veidekke AB. Fastigheten Svea Artilleri 13 är överlåtten från Akademiska Hus Stockholm AB till Bouwfonds Veidekke AB och avses regleras in i Svea Artilleri 1.

Den nya detaljplanen berör även fastigheterna Svea Artilleri 14 som ägs av Vasakronan AB samt Ladugårdsgärdet 1:15 som ägs av Stockholms stad.

BEFINTLIG BEBYGGELSE OCH STADSBILD

Valhallavägen, Stockholms mäktigaste 1800-talsplanad, rymmer såväl viktiga institutioner som Gärdets bostadsbebyggelse. Sträckan mellan KTH och Svea Artilleriregemente ger en särskilt sammanhållen bild av de planerings- och gestaltungsprinciper som var rådande från 1800-talets slut fram till 1900-talets första årtionden. Institutionernas grundläggande uppbyggnad, i såväl helhet som de enskilda fasadernas utformning, präglas av ett betonat mittparti med huvudentré och sidoflyglar symmetriskt placerade i en balanserad klassicistisk anda. Anläggningarna är medvetet monumentalt förlagda i topografin och i en tydlig relation till Valhallavägens stora esplanadrum.

Valhallavägen kring sekelskiftet 1900

Valhallavägens södra sida är kantad av hyrespalats, i huvudsak uppförda i slutet av 1800-talet och kring sekelskiftet 1900. Denna sida utgör en tydlig front och gräns för stenstaden. Även Valhallavägens norra sida kantas i öster och väster av bostadsfastigheter främst uppförda under 1930 och -40-talen.

Gärdet är idag en grön stadsdel med uppenbara urbana kvaliteter. Klassicism och funktionalism har här många beröringspunkter. Kvarteren är öppna och bebyggelsen frilagd enligt det funktionalistiska stadsplaneidealet. Trots detta har stadsdelen en urban prägel, med monumentala platsbildningar och sammanhängande gaturum som utgör en direkt fortsättning på stenstadens gatunät. Under efterkrigstiden fortsatte utbyggnaden av både bostadshus och institutioner. För Kungliga Musikhögskolans räkning uppfördes 1956 en ringformad byggnad efter ritningar av arkitekten Erik Ragndal. Då en avsedd komplettering av byggnaden aldrig realiserades började Musikhögskolan i mitten av 1970-talet bedriva verksamhet även i grannfastigheten, f.d. Statens Normalskola. Normalskolan, som från början var folkskola, uppfördes etappvis från 1950 till 1960-talets början och är ritad av arkitekt Paul Hedqvist. Skolbyggnaden kännetecknas av relativt smala huskroppar i en oregelbunden disposition. Karaktäristiskt nog har man under efterkrigstiden inte fullföljt det urbana förhållningssättet och inte förhållit sig till Valhallavägens monumentala och klassicistiska gestaltning.

Öster om planområdet på Starrbäcksängen uppfördes i början av 1990-talet ett cirkulärt bostadsområde. Fortsättning på denna förtätningsprocess fullbordas idag när Starrbäcksängens struktur kompletteras med ytterligare bebyggelse i kvarteret Svea Artilleri. Med ett centralt parkstråk förbinds Starrbäcksängen med Nybrogatan över kaserngården och Valhallavägen.

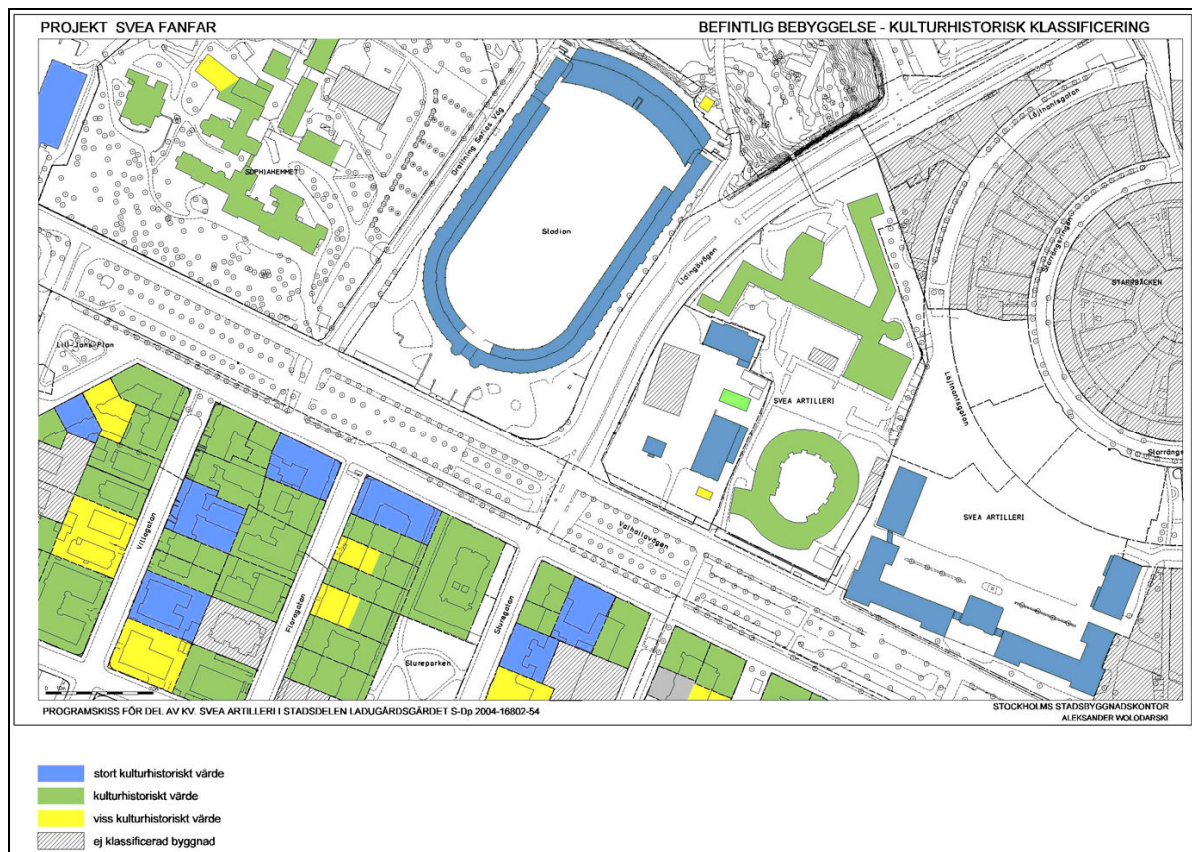
Planområdets äldsta bebyggelse som utgörs av f.d. Generalstabens Stalletablisement, den så kallade Swartlings ridskola, är beläget i nordvästra hörnet av korsningen Lidingövägen – Valhallavägen. Anläggningen, ett stall i tegel och en trävilla för stallchefen uppfördes 1886, ett ridhus i tegel tillkom ett par år senare efter ritningar av arkitektbröderna Axel och Hjalmar Kumlien. Mellan stallet och ridhuset byggdes 1909 en stallbyggnad i trä. Ytterligare några äldre byggnader finns kvar inom tomten.

I anslutning till det aktuella området ligger, på andra sidan Lidingövägen, Stockholms Stadion ritat av Torben Grut. Den vackra och småskaliga anläggningen anspelar på den medeltida ringmuren och uppfördes till de Olympiska spelen 1912.

Öster om planområdet ligger Valhallavägens äldsta institution, Svea Artilleriregemente från 1877, med kasernbyggnader, ritade av arkitekten Ernst Jacobson.

Valhallavägen, innerstadens viktiga gränsesplanad, uttrycker industrialismens behov att separera och renodla verksamheter i staden, för att komma till rätta med hygieniska problem i den starkt förorenade stenstaden. Detta pampiga stadsrum uttrycker också borgerskapets strävan att manifestera det nya samhället i stadsbilden.

Kulturhistoriska utgångspunkter

Kulturhistorisk klassificering av befintlig bebyggelse

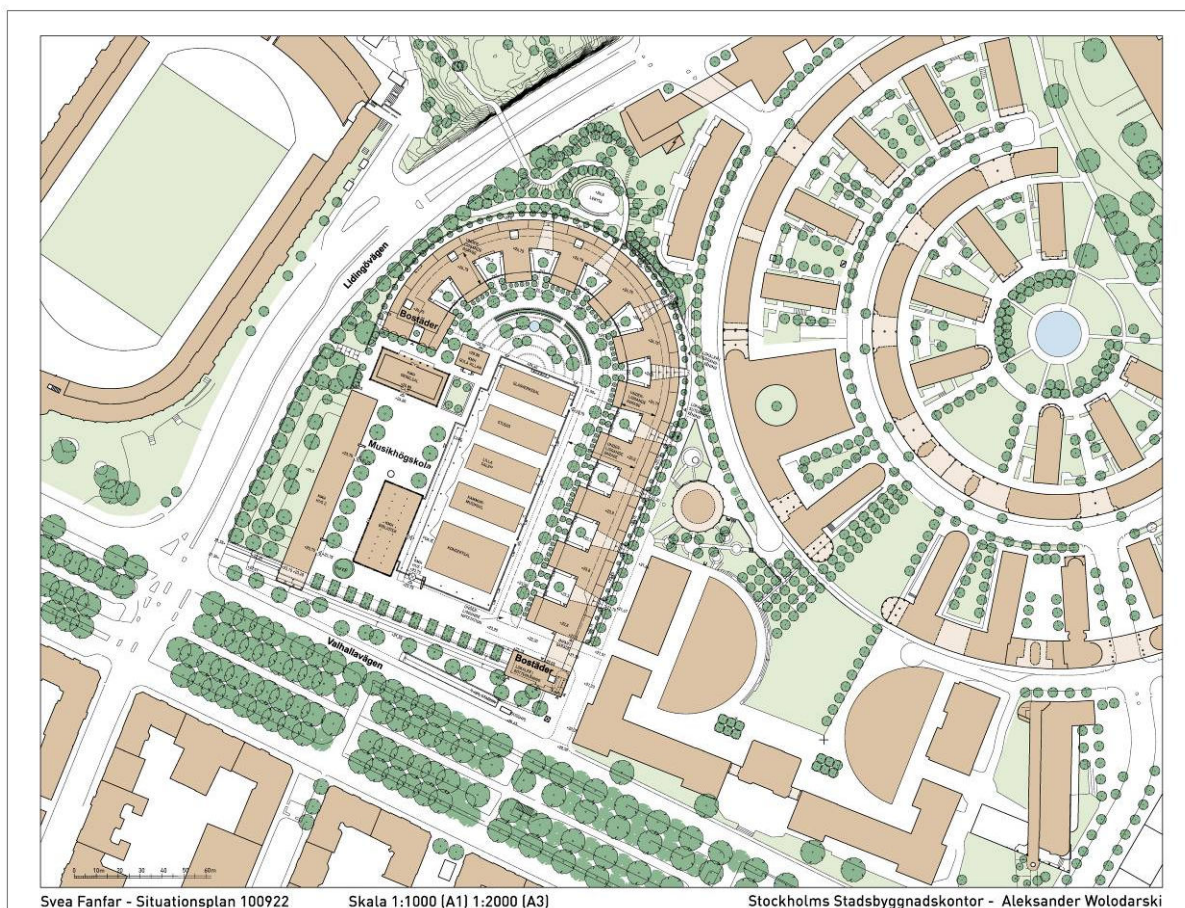
Planområdet har ett kulturhistoriskt sett mycket känsligt läge, starkt exponerat och för stadsbilden mycket betydelsefullt, varför placering, volymer och utformning av tillkommande byggnader får stor inverkan på denna del av staden. En grundläggande utgångspunkt är kravet på hänsyn till de kulturhistoriska värdena – till såväl byggnadsminne och riksintresse som den intilliggande Nationalstadsparken.

Byggnadsminnet f.d. Generalstabens Stalletablisement

F.d. Generalstadens Stallatablisement förklarades som byggnadsminne av länsstyrelsens 1995. Det hade då varit statligt byggnadsminne sedan 1993. Skyddsföreskrifter har fastställts för ett skyddsområde samt stallet, ridhuset och bostadshuset så att miljöns utseende och karaktär inte förvanskas.

PLANFÖRSLAGET

Projektets målsättning är att säkerställa Musikhögskolans behov av nya moderna och ändamålsenliga lokaler samt tillfredsställa stadsdelens behov av bostäder. Ett långsiktigt bevarande av de byggnadsminnesförklarade stall- och ridhusbyggnaderna skall också säkras. Ur stadsbyggnadssynpunkt är planens syfte att etablera en offentlig verksamhet som på ett medvetet sätt avslutar Gärdebebyggelsen. Planförslaget utgår ifrån en gestaltungsprincip karaktäristisk för anläggningar längs Valhallavägen, att stadsbyggnadsmässigt tydligt förhålla sig till esplanaden.

Aktuellt planförslag 2010

På hörntomten vid Lidingövägen - Valhallavägen föreslås en anläggning som till sin form liknar en klassisk idrottsarena. Dess cirka 140 meter breda kortsida öppnar sig mot Valhallavägens esplanad. Bostadsbebyggelsen bildar med en av Musikhögskolans huskroppar en ringbyggnad, i fem till sju våningar, som omsluter kvarterets inre. Musikhögskolans huvudbyggnad i fyra våningar ligger centralt i kvarteret och är sammanbyggt med det gamla stallet. Gula villan ges en ny placering strax norr om ridhuset. Skolans topografiska centrum samlas kring stallplanen från vilken man kan överblicka hela skolcampus. Norr och öster om skolkomplexet, mot Starrbäcksängen, placeras bostädernas ringbyggnad med sina gårdsflyglar. Kvarterets inre är tänkt som en sammanhängande stadsmiljö där den historiska bebyggelsen utgör ett centralt motiv, som den moderna bebyggelsen ska samspela med.

Kvarterets offentliga karaktär understryks av en generös trappa som förbinder Valhallavägens esplanad med den viktiga kulturinstitutionen.

Musikhögskolan, vid entréns högra sida ligger den stora konsertsalen och till vänster det gamla stallet med skolans bibliotek. I bakgrunden; hörnbyggnaden som annonserar skolan mot staden.

Musikhögskolans större publika lokaler ryms främst i huvudbyggnadens gläsade volym. I ridhuset och stallet placeras orgelsal och bibliotek och därigenom blir de gamla byggnaderna även tillgänglig för allmänheten. Mot hörnet Lidingövägen - Valhallavägen annonseras skolans närvaro tydligt i stadens offentliga rum.

Musikhögskolans hörnbyggnad mot Lidingövägen-Valhallavägen, till vänster skymtar Stadion. Vy från Sturegatan

Projektets bärande idé är att låta detta offentliga kvarter berikas med ett blandat innehåll, äldre bebyggelse integreras med modern och kulturinstitutionen med bostäderna. Cirka 360 lägenheter ingår i projektet med avsikt att förstärka den urbana strukturen på Gärdet. En stram och enhetlig arkitektur föreslås, en arkitektur som både anknyter till Gärdets bebyggelsetradition och som kan möta Stadions robusta tegelarkitektur. Den historiska bebyggelsen i kvarterets inre måste respekteras och arkitektoniskt integreras med den nya bebyggelsen.

Kvarteret öppnar sig mot Valhallavägens esplanad

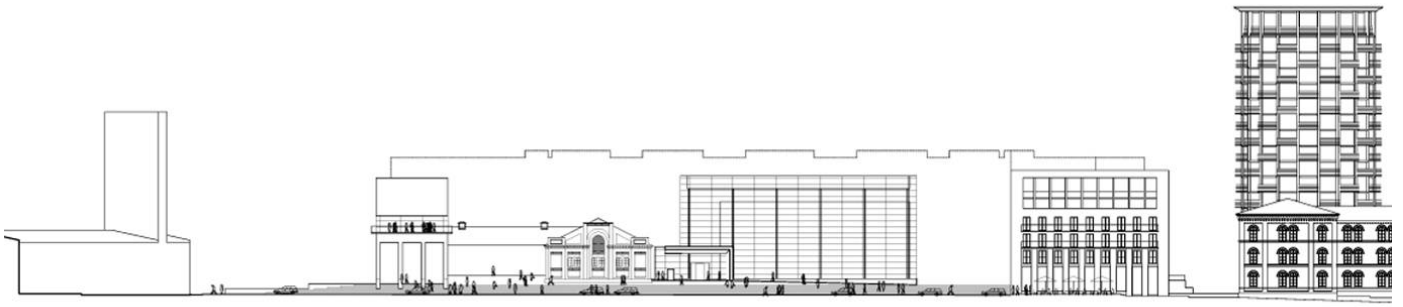
Körbar gångväg mot Starrbäcksängen. Till vänster den nya bostadsbebyggelsen, till höger Svea Artilleriregemente.

Kvartersgatan i kvarterets inre där bostäderna möter Musikhögskolan

Lunden, den halvcirkulära platsbildningen i kvarterets norra del

Fasader mot Valhallavägen

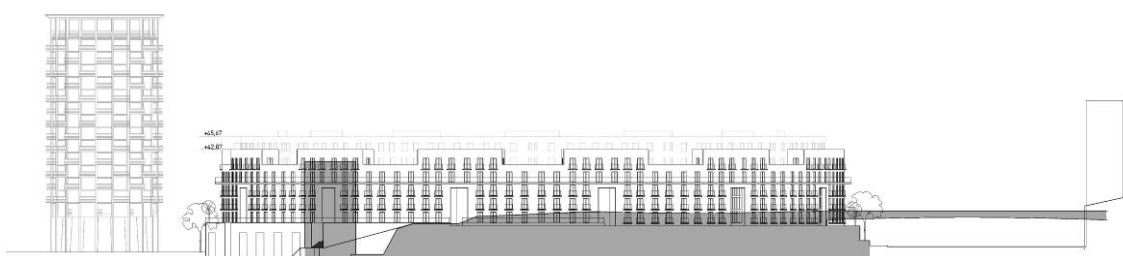
Fasader mot Lidingövägen

Bostadsfasader mot väster

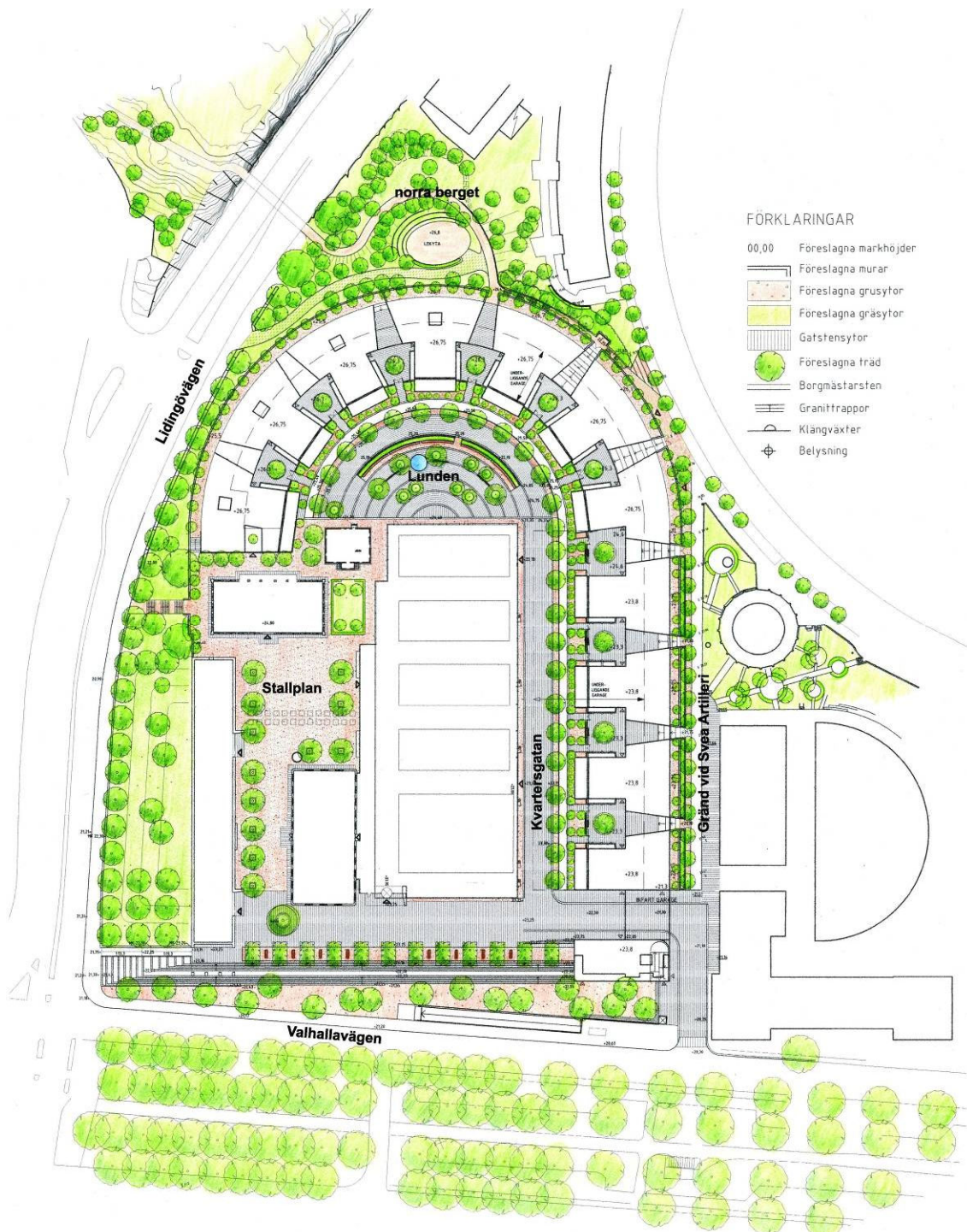
Bostadsfasad mot Svea Artilleri

Bostadsfasad mot norr

Markgestaltning

Det hästskoformade kvarteret omges av gröna förgårdar mot Lidingövägen, Valhallavägen och Svea Artilleri. Materialet i kvarterets olika stadsrum står i paritet med dess historiska omgivning, där grus och natursten blir väsentliga inslag. Avsikten är att betona en enhetlig markbehandling för att hålla samman stadsrummen och skapa harmoni. Den halvcirkelformade sluttande platsen i kvarterets inre, den så kallade lunden, beläggs med grus och sten och stora träd placeras fritt även en vattenbrunn anläggs. Torgbildningen mot Valhallavägen får en sammanbindande trappa i granit som kröns av dubbla, klippta trädrader. Bostäderna mot Svea Artilleriregemente får uteplatser som tillsammans med gångstråkets trädrader och planteringar mot murar utgör gröna inslag i stadsmiljön.

Markgestaltning inom kvarteret Svea Fanfar

Byggnadsminne

F.d. Generalstabens Stalletablisement, Norra Djurgården 1:1, 18 är av länsstyrelsen förklarad som byggnadsminne enligt KML (Lag (1988:950) om kulturminnen m.m.).

Parallellt med KML gäller PBL, vilket innebär att åtgärder inom skyddsområdet kräver länsstyrelsens tillstånd som på samma gång ska vara förenliga med detaljplanen.

Områdets kulturhistoriska värden omfattas av skyddsbestämmelser enligt KML, dessa finns beskrivna nedan.

1. Bostadshuset, ridhuset och stallet får inte rivas, till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
2. Ingrepp får inte göras i byggnadernas stommar, äldre rumsindelning eller ursprunglig fast inredning.
3. Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med traditionella byggnadsmaterial, färger och metoder på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
4. Byggnadsminnets skyddsområde (med Q betecknat område på plankartan) skall hållas i sådant skick att miljöns utseende och karaktär inte förvanskas.

Gång- och cykelstråk samt kollektivtrafik

En ny bred trappa anläggs framför kvarteret och är den nya generösa entrén från Valhallavägen. För gång- och cykeltrafikanter leder även en uppfartsramp upp till torget på den västra sidan. Från öster angörs kvarteret via gångbanor längs infartsgatan. Ett kommunikationsstråk i nord-sydlig riktning löper genom kvarteret och vidare mot Nationalstadsparken via den befintliga bron över Lidingövägen.

Framkomligheten till Lill-Jansskogen och Nationalstadsparken har säkrats i planen genom ett allmänt gångstråk (x-område) genom kvarteret, liksom till tunnelbaneuppgången.

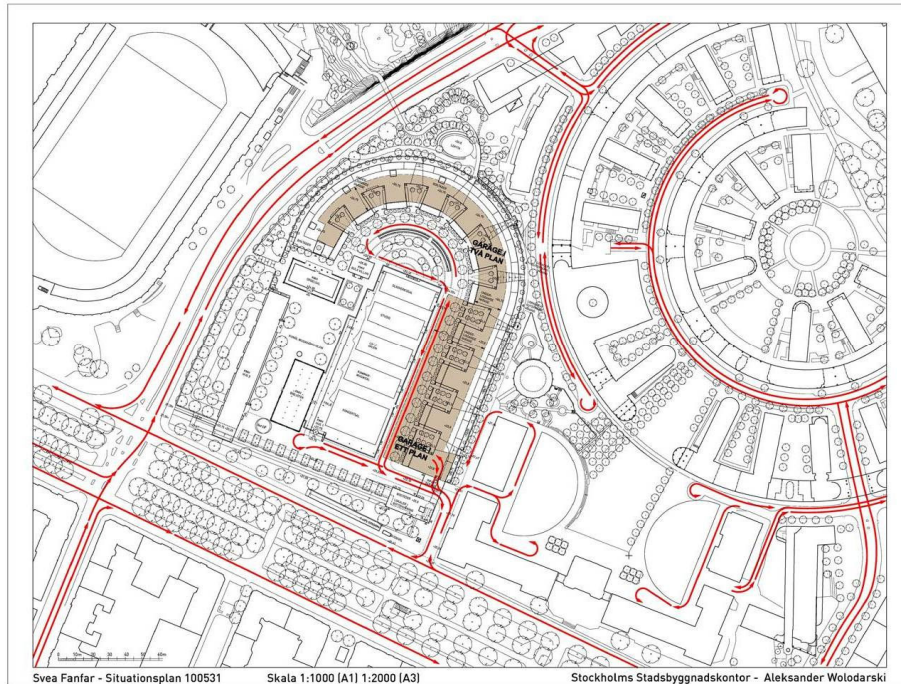
Cykeltrafik är tillåten på kvarterets torg och gator.

Området är väl försett med allmänna kommunikationer. Tunnelbanestationen Stadion har en uppgång i direkt anslutning till kvarteret och både Valhallavägen och Lidingövägen trafikeras av flera busslinjer, bland annat stomlinje 4.

I planen föreslås att tunnelbanestation Stadions uppgång mot Musikhögskolan förbättras genom att den befintliga rampen i Valhallavägens gångbana rustas upp. Hissen bibehålls och en uppgång inryms i den nya bostadsfastigheten, vid gränden mot Starrbäcksängens kvarter.

Biltrafik, angöring och parkering

Med bil angörs området från Valhallavägen, även transporter till Musikhögskolan sker denna väg. Ett garage i två våningar med 279 stycken parkeringsplatser för de boende, med direkt anslutning till respektive fastighet, anläggs under bostadskvarteret. Antalet parkeringsplatser motsvarar ett parkeringstal om 0,77 bilplatser/lägenhet. Tillfart till garage sker från Valhallavägen. Garaget kan samnyttjas med Musikhögskolan. På gatumark finns möjlighet till kantstensparkering.

Biltrafik, angöring och parkering

Lidingövägen

Planområdet ligger i anslutning till Lidingövägen som är primär transportled för farligt gods och har hög trafikintensitet. Efter Norra Länkens öppnande kommer Norra Länken istället att bli primärled för transporter med farligt gods och riskerna i planområdet minska radikalt. Lidingövägen kan dock komma att kvarstå som omledningsväg vid eventuell avstängning av Norra Länken och vissa transporter av farligt gods kan finnas kvar på ytvägnätet.

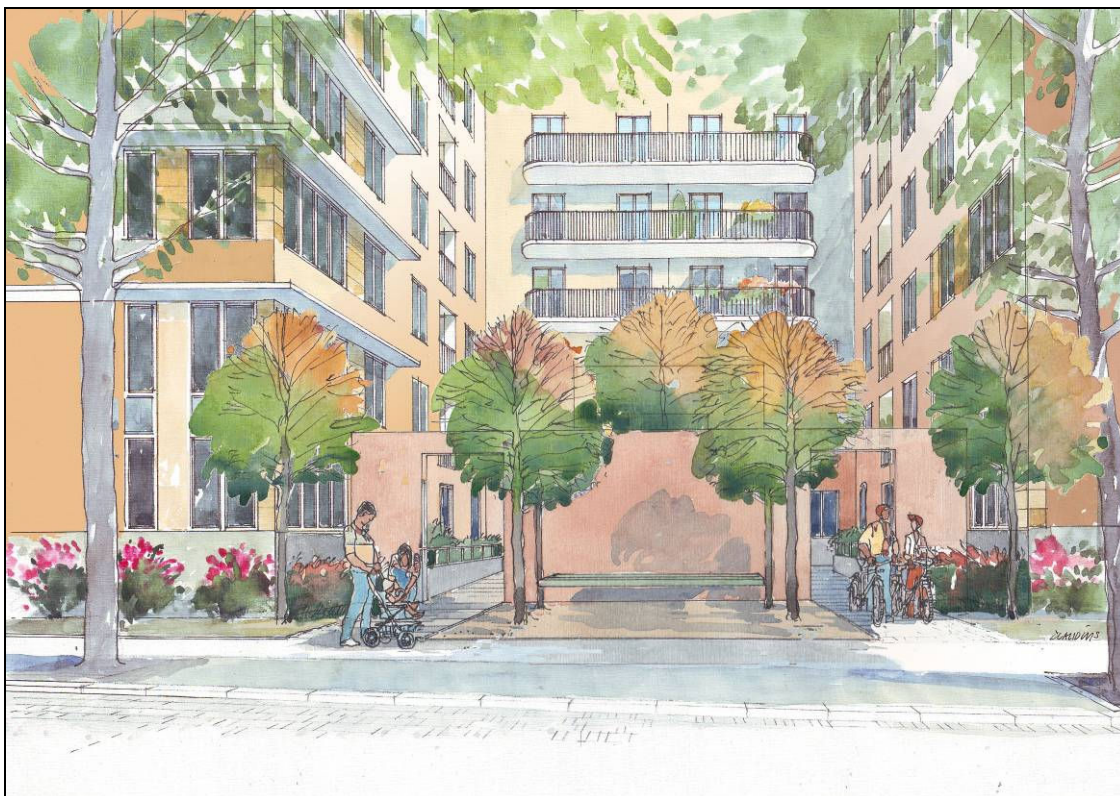
Förutsättning för genomförandet av detaljplanen är att innan inflyttning i bostäderna inom skyddsområdet sker skall Norra Länken vara ibruktagen.

Tillgänglighet

Planområdet har betydande nivåskillnader och sluttar från norr mot Valhallavägen i söder. Områdets topografi innebär att marken inom kvarteret ligger cirka två meter över Valhallavägens nivå, höjdskillnaden utnyttjas för garage. Tillgängliga entréer till kvarteret säkras genom ramper från Valhallavägen i både öster och väster, även kommunikationen från norr görs tillgänglig. Samtliga entréer är möjliga att angöra med bil och handikapparkering kan ordnas i garage eller på gata. Garagen har direkt förbindelse med samtliga av bostadshusens trapphus.

Musikhögskolans samtliga lokaler utförs med god tillgänglighet.

Bostadsfastigheterna uppfyller kraven på god tillgänglighet.

För att skapa en intim atmosfär på bostadsgårdarna har de skiljts från kvartersgatan med en mur.

MILJÖBEDÖMNING

Planförslaget har stor påverkan på de kulturhistoriska och stadsbildsmässiga värdena, i första hand för byggnadsminnet och riksintresset men även för Nationalstadsparken. Det påverkar även berörda avsnitt längs Valhallavägen och Lidingövägen. Planförslaget bidrar till att institutionsbältet längs Valhallavägen bibehålls och förstärks. Musikhögskolan kommer att få en framträdande plats vid Valhallavägen och bli ett tillskott i stadens offentliga rum.

Kulturhistoriskt sett är bevarandet av den historiskt värdefulla bebyggelsen positivt. Den negativa påverkan består i att byggnadsminnet med dess kulturhistoriska värden infogas i ett nytt bebyggelsesammanhang som avviker från de bevarade byggnadernas karaktär, skala och material.

Områdets nuvarande funktion som ekologisk spridningszon är begränsad och förslagets genomförande bedöms ytterligare försvaga sambandet, till följd av att endast ett fåtal träd bevaras, grönytornas areal minskar och att mikroklimatet blir torrare och skuggigare. Föreslagna trädplanteringar ger viss kompensering för den förlorade grönsstrukturen inom området.

Ur rekreationssynpunkt ger förslaget ökade möjligheter för gång- och cykeltrafikanter att ta sig igenom planområdet till Nationalstadsparken.

Angöringstrafik till och från området sker från Valhallavägen. Ett garage med cirka 280 parkeringsplatser byggs under bostäderna i syfte att minimera fordonstrafiken inne i området, till förmån för gående och cyklister.

Kvalitetsmålen för ekvivalenta ljudnivåer uppfylls för samtliga bostadslägenheter och även för ljudnivå vid fasad och på uteplats.

Miljökvalitetsnorm för kvävedioxid (NO₂) och för partiklar (PM 10) i detaljplaneområdet klaras både för nuläget samt i noll- och planförslagen.

Enligt riskanalys avseende transporter av farligt gods bedöms riskerna minska i framtiden. Planområdet är i dagsläget och inom närliggande framtid exponerat för förhållandevis hög risk.

Miljökvalitetsnormer för vatten bedöms kunna uppfyllas avseende påverkan från planområdet.

Områdets ljusförhållanden blir generellt skuggigare eftersom bebyggelsen blir tätare och högre än den befintliga.

Under byggskedet kommer störningar bland annat att uppstå vid rivning, schaktning och sprängning samt från byggtrafik.

Kontrollprogram kommer att upprättas för att upptäcka och motverka eventuella förändringar eller störningar avseende grundvatten, intilliggande bebyggelse, hantering av rivningsmassor, schakter och sprängningar m.m.

Löjtnantsgatan med Svea torn i fonden och det nya kvarteret till höger

MEDVERKANDE

Aleksander Wolodarski
Planarkitekt

Susanna Stenfelt
Planarkitekt